

Marijan Benković

PRENOŠENJE VJERE IZ PERSPEKTIVE ŽUPNIKA

Marijan Benković, dipl. theol.
Župa BDM Karmelske – Rijeka
UDK: 268[257+271]:262.143
Stručni članak
Primljeno: 2.5.2011.

U članku je riječ o prvenstvu kateheze, posebice o velikoj potrebi svih mogućih katehetskih nastojanja koja su u ovome vremenu od prvotne važnosti, bilo zbog izgrađivanja župnog zajedništva bilo zbog rasta osobne vjere svakog pojedinca. Katehetski susreti, koji su zapravo sastavni dio kateheze, privilegirano su mjesto trajnog odgoja u vjeri svih članova župne zajednice. Župna zajednica trebala bi biti mjesto međusobnog poštivanja i uvažavanja svih članova, posebice mjesto prijateljskih odnosa i susreta. Takva zajednica spremna je odgovoriti na izazove današnjega vremena. Župna kateheza koja prvenstveno vodi računa o izgradnji obiteljskog zajedništva donosi očekivane rezultate. Obiteljsko zajedništvo nalazi se u temelju župnoga zajedništva. Privilegirana su skupina katehetskoga rada posebice roditelji prvopričesnika i krizmanika. Prenošenje vjere u obitelji ključno je i temeljno pitanje naše pastoralne zbilje. Župnik treba biti prvi i glavni pokretač svakog katehetskog župnog rada. Prenošenje vjere treba zahvatiti sve dobne skupine. Škola i župa ne mogu ni na koji način zamijeniti ulogu roditelja u vjerskom odgoju njihove djece. Prema načelu supsidijarnosti, škola i župna zajednica mogu biti samo pripomoć roditeljima u vjerskom odgoju djece, s obzirom na to da su osnovnoškolska i srednjoškolska djeca maloljetna. Župnik bi trebao promicati svijest odgovornosti župne zajednice, a ponajprije roditelja u prenošenju vjere idućim naraštajima.

Ključne riječi: kateheza, katehetski susret, župno zajedništvo, župnik, prenošenje vjere.

* * *

Uvod

Govorit ću o prenošenju vjere iz perspektive župnika. Župnik je prvi odgovorni u župnoj zajednici koju mu je biskup povjerio za

prenošenje vjere. Međutim, prenošenje vjere nužno zahtijeva i nezin odgoj. Jedna od prvenstvenih zadaća Crkve jest odgajati u vjeri, kako bi vjernici postigli zrelost koja može odgovoriti na izazove vremena. Riječ je ponajprije o ljudskoj, a zatim kršćanskoj zrelosti. Stoga, najprije će biti riječi o župnoj katehezi i njezinu prvenstvu, zatim o potrebi izgrađivanja župnog zajedništva te o župnikovoj ulozi u današnjim putevima i načinima prenošenja vjere idućim naraštajima. Ako vrijedi konstatacija „kakva kateheza, takva Crkva“ i obratno „kakva Crkva, takva kateheza“, onda je danas prijeko potrebno „zarotirati“ sve snage prema katehetskom djelovanju u župama koje bi trebale postati zrele kršćanske zajednice na dobrobit Crkve i društva.

O prenošenju vjere danas raspravlja se na mnogim crkvenim razinama, budući da su sve očitije posljedice sekularizacije koje uzrokuju mnogovrsne krize, a tako i krizu prenošenja vjere. Također su sve očitije posljedice hrvatsko-europskog okruženja koje pogoduje tome da Crkva više neće imati funkciju čuvanja nacionalnog identiteta. U prilog rečenome ide i tvrdnja da građani koji neće imati izgrađen osobni vjernički identitet neće više imati razloga deklarirati se pripadnicima Katoličke crkve. Također je zabrinjavajuća pojava individualizma pri čemu pojedinac mimo naučavanja Crkve sâm izabire što će vjerovati i kako će živjeti. Zbog šarolikosti religioznih ponuda u društvu pojedinac, u svojoj gladi za religioznim, bira što mu se čini prihvatljivim i poželjnim, u pravilu bez razmišljanja kakvo je stajalište Katoličke crkve.¹ Izazov koji je već postavljen pred našu Crkvu, a time pred sve naše župne zajednice te, na poseban način, pred nas župnike jest nužnost potrebe izgrađivanja župnog zajedništva pri čemu katehetski susreti kao sastavni dijelovi župne kateheze imaju nezamjenjivu ulogu.

1. Prvenstvo kateheze i katehetskih susreta unutar župne zajednice

Čini mi se da je ponajprije važno naglasiti kako prenošenje vjere nije samo prenošenje informacija i definicija. To nije znanje o

¹ Usp. Alojzije HOBLAJ, Misijska dimenzija kateheze, u: *Katehetski glasnik*, 6 (2008.), 2, 63.

vjeri. Prenošenje vjere nešto je sasvim drugačije od informacija i znanja. Riječ je o živoj dinamičnoj stvarnosti u kojoj je pozvana sudjelovati čitava kršćanska zajednica. To je stvaralačko-komunikacijsko događanje koje vodi računa o zajednici koja je živi subjekt katehetskog događanja. Prenošenje vjere je prenošenje iskustva kršćanskoga života koji se temelji na osobnom odnosu svakog pojedinca s Bogom, a onda i na odnosima unutar pojedine zajednice: obiteljske, redovničke, društvene, župne, biskupijske itd. U punom smislu riječi, prenošenje vjere je odgajanje u vjeri do punine ljudske i kršćanske zrelosti. To je proces koji traje cijeli život. Želeći izgrađivati naše župne zajednice u duhu Drugog vatikanskog koncila, kako bi vjernici rasli i živjeli vjeru, nužan je zaokret prema katehezi koja vodi do zrelosti vjere, s obzirom na "temeljno saznanje da kateheza sudjeluje u izgradnji zajednice i vitalnosti njezina poslanja, jer smjera prema sazrijevanju i življenju vjere".² Župna kateheza,³ odnosno katehetski susreti moraju doprinijeti tome da Božja riječ „odjekuje“ u ušima katehiziranih, da se „nastani“ u njihovim srcima i da ih „pokrene“. Kako bi naša katehetska nastojanja urodila željenim rezultatima, kateheza mora, kako ističe *Opći direktorij za katehezu*, prihvatiti neke od izazova i smjernica. Riječ je o misionarskom obilježju kateheze, okrenutosti svim dobnim skupinama, povratku „korijenima“, tj. otačkoj katehezi, poštivanju načela kristocentričnosti i teocentričnosti te formaciji kateheta.⁴ Izazovi današnjega vremena pozivaju nas na obnovu katehetskog djelovanja, o čemu govori apostolska pobudnica *Catechesi tradendae*, a vjerno prenosi jedan od naših temeljnih katehetskih dokumenata *Radosno naviještanje evanđelja i odgoj u vjeri*,⁵ ističući kako »obnova kateheze i religioznog odgoja općenito u naše se vrijeme očituje kao dragocjeni dar

2 Milan ŠIMUNOVIĆ, Uloga župne zajednice u katehetskom pastoralu, u: *Kateheza*, 21 (1999.), 2, 136.

3 Treba voditi računa o tome da ne poistovjećujemo župnu katehezu, koja je vrlo širok pojam, s katehetskim susretima u smislu da je to isto. Naime, katehetski susreti samo su „mala zrnca“ velikoga „klasa“ koji nazivamo župnom katehezom.

4 Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Opći direktorij za katehezu*, Kršćanska sadašnjost – Nacionalni katehetski ured HBK, Zagreb, 2000., br. 33 (dalje: ODK).

5 Čini se da je sazrelo vrijeme kada bi trebalo prereći ovaj dokument na hrvatske prilike.

Duha Svetoga u suvremenoj Crkvi«. ⁶ Hvalevrijedna su naša evangelizacijska, katehetska i druga pastoralna dostignuća, ⁷ međutim, postavljaju se razna pitanja kao npr: *donosi li sadašnje prenošenje vjere očekivane rezultate?*, ⁸ a čini mi se kako je jedno od temeljnih pitanja u sadašnjem trenutku katehetskog djelovanja *jesmo li dovoljno uskladili sve katehetske čimbenike na ispravnim pretpostavkama?* Potrebu preusmjerenja snage na župnu katehezu iščitavamo iz dokumenta Hrvatske biskupske konferencije *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*: »Iako je u našoj Crkvi uloženo puno truda u navještaj vjere, odnosno u katehezu, sada osobito kroz školski vjeronauk, dobiva se dojam nedostatnosti takvih pothvata. Štoviše, čini se da nisu pravo zaživjeli duhovni mehanizmi dublje crkvenosti, odnosno ekleziologije zajedništva, utemeljene na Drugom vatikanskom saboru.« ⁹ Čini mi se da su naše župne zajednice „ogledalo“ naših katehetskih nastojanja i djelovanja, stoga su sve aktualnija promišljanja o ispravnom shvaćanju župnih zajednica. Ako je ispravna tvrdnja da su naše župne zajednice onakve kakve su nam obitelji, kateheza stoga ima prvenstvenu zadaću usredotočiti se na obitelj. Usuđujem se konstatirati da je pastoral obitelji pastoral koji obećava trajnije rezultate. Ovim želim istaknuti činjenicu kako, primjerice, nakon prve pričesti i krizme na svetu misu dolaze isključivo oni katehizanti koje roditelji nisu „slali“ na katehetske susrete i svetu misu tijekom pripreve na sakramente već su s njima dolazili. Želim reći da je najispravnija pastoralna postavka ona koja usmjerava svoje snage

6 BISKUPI JUGOSLAVIJE, *Radosno naviještanje evanđelja i odgoj u vjeri, Temeljne smjernice o obnovi religioznog odgoja i kateheze* (21. IX. 1983.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1992., br. 1 (dalje: RNE).

7 Ponajprije, tu je riječ o pastoralno-katehetskim dokumentima na našem području: RNE, HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA (dalje: HBK), *Pristup odraslih u kršćanstvo. Upute za ostvarivanje katekumenata u našim prilikama*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1993.; HBK, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, NKU/HBK – HILP, Zagreb – Zadar, 2000. (dalje: ŽKOŽZ); HBK, *Na svetost pozvani. Pastoralne smjernice na početku trećega tisućljeća*, Glas Koncila, Zagreb, 2002.; HBK, *Direktorij za obiteljski pastoral*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2002.; HBK, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Glas Koncila, Zagreb, 2008.

8 Možda će netko reći da nismo kompetentni postavljati ovakva pitanja, ali vjerujem da mi nijedan dobronamjerni pastoralni djelatnik neće zamjeriti.

9 ŽKOŽZ, br. 5.

na rad s obiteljima, a ponajprije s roditeljima prvopričesnika i krizmanika s kojima smo svake godine na poseban način povezani zbog pripreme njihove djece na sakramente. Osnovnoškolska i srednjoškolska djeca su maloljetna te roditelji odlučuju o njihovu vjerskom obrazovanju i odgoju. Na ovoj bi se činjenici trebalo temeljiti svako pastoralno djelovanje, kao i na činjenici da, prema modelu supsidijarnosti, župna zajednica i škola isključivo pripomažu roditeljima u vjerskom obrazovanju i odgoju djece. Župna zajednica i škola ne mogu preuzeti ulogu roditelja, a ako to ponekad i žele, rezultata neće biti. Uloga roditelja u vjerskom obrazovanju i odgoju njihove djece jest nezamjenjiva. Katehetska će nastojanja tek tada uroditi plodovima ukoliko će roditelji odigrati ključnu ulogu u prenošenju vjere. U dokumentu *Radosno naviještanje evanđelja i odgoj u vjeri*, koji donosi temeljne smjernice o obnovi religioznog odgoja i kateheze, a pozivajući se na biskupsku poslanicu *Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata* iz 1976. god., ističe se da je obitelj prva odgojna i evangelizacijska zajednica: »Suvremena obitelj, naime, osobito u gradskim i sekulariziranim sredinama, danas vrlo često proživljava duboke unutarnje preobrazbe i krize te su neki, u svijetu i u nas, skloni umanjivati njezinu odgojnu ulogu. Mi, međutim, ističemo da su naše kršćanske obitelji pozvane da budu, kao što su to bile i u našoj vjerničkoj prošlosti 'prenositelji... evanđeoske poruke i čuvari kršćanske vjere u narodu..., živa rasadišta kršćanskog života, kršćanske ljubavi, kršćanske molitve i misaone baštine', namijenjene našim sadašnjim i budućim naraštajima.«¹⁰ Župna je zajednica pozvana pripomagati svojim obiteljima u trajnom odgoju u vjeri te ih upućivati na različite načine kršćanskog odgoja. S tim u svezi dokument *Radosno naviještanje evanđelja i odgoj u vjeri* naglašava »da se kršćanski odgoj u vjeri u okviru obitelji u prvom redu ostvaruje sveukupnim kršćanskim životom u obitelji koji svoj izvor i svoj izraz ima osobito u obiteljskoj molitvi te u sudjelovanju obitelji u liturgijskim slavlji- ma kršćanske zajednice, a posebno u euharistijskom slavlju.«¹¹ Naši

10 RNE, br. 71.

11 *Isto.*

pastoralni teolozi¹² uvelike naglašavaju da je „euharistija srce pastora sakramenata i cijelog crkvenoga djelovanja“ te samim time i „srce“ obiteljskoga prenošenja vjere. Nadalje, dokument *Radosno naviještanje evanđelja i odgoj u vjeri* naglašava »da je isto tako važno da djeca, mladi i ostali članovi obitelji, u svom obiteljskom krugu, imaju mogućnosti za izričit govor o religiozno-moralnoj dimenziji čovjekova života te za izričit navještaj evanđeoske poruke koja čovjekovu postojanju daje novo svjetlo i novu snagu za cjelokupno njegovo oblikovanje. Različite oblike takva života i izričitog susretanja s kršćanskom vjerom možemo nazvati obiteljskom katehezom koja je temelj sveukupnog daljnjeg odgoja u vjeri, osobito u sredinama koje ne pogoduju vjerskom odgoju djece, mladih i odraslih.«¹³ Neki pak autori smatraju kako župna zajednica ne može druge odgajati budući da sama nije dovoljno formirana. Izlazak iz krize župne zajednice moguć je u sustavnom katehetskom radu sa svima onima koji su odgovorni za odgoj i za odgoj u vjeri te u pokretanju župne kateheze.¹⁴ Stoga je potrebno i razumljivo da se u nekim nad/biskupijama želi posvijestiti važnost, ulogu i ciljeve župne kateheze, primjerice u Gospićko-senjskoj biskupiji i Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji gdje je u tijeku druga godina za redom posvećena župnoj katehezi. Tako se i jedan od ciljeva obilježavanja Godine župne kateheze u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji odnosio na prezbitere koji bi trebali imati svijest o tome da je kateheza bitna i nezaobilazna zadaća svakog svećenika te da svaki župnik mora biti svjestan svoje odgovornosti kao prvi kateheta u župi.¹⁵ Nadbiskup Srakić, proglašavajući pastoralnu godinu 2010./2011. Godinom župne kateheze u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji, a pozivajući se na izjave i odluke Druge biskupijske sinode đakovačke i srijemske pod nazivom *Ti si Krist – za nas i za sve ljude*, ističe kako osobni rast u vjeri, uz Božji poziv i dar milosti svakoj pojedinoj osobi, uvelike ovisi i o katehetskim nastojanjima naših župnih zajednica, koje su izvor i cilj sveu-

12 Usp. Nikola VRANJEŠ, Euharistija – središte svećenikova pastoralnog djelovanja, u: *Riječki teološki časopis*, 18 (2010.), 1, 65.

13 RNE, br. 71.

14 Usp., Žarko RELOTA, Nužnost suradničkog odnosa svih odgovornih čimbenika u katehezi kao djelu Crkve, u: *Kateheza*, 22 (2000.), 4, 294.

15 Usp. http://www.biskupijads.hr/vijesti.php?id_vj=2565

kupnog katehetskog rada. Župne zajednice, stoga, nisu i ne smiju biti tek administrativna sjedišta traženja i pružanja crkvenih usluga nego su pozvane potvrđivati se prije svega kao mjesta susreta i zajedništva svih župljana radi produbljenja osobne vjere, molitve i slavljenja spasenjskih otajstava, a osobito euharistije u dan Gospodnji.¹⁶

Papa Ivan Pavao II. govori o dvostrukoj odgovornosti župne zajednice u vezi s katehezom: »Crkvena je zajednica na svim svojim razinama dvostruko odgovorna u vezi s katehezom: odgovorna je za brigu oko izgradnje svojih članova, ali i za prihvaćanje u sredinu u kojoj će moći u najvišoj mogućoj punini živjeti ono što su naučili.«¹⁷ Naši pastoralni teolozi ističu komplementarnost župne zajednice i kateheze. Kao što je nezamisliva kršćanska zajednica bez dobre kateheze, tako je nezamisliva dobra kateheza bez sudjelovanja cijele zajednice. Župna je zajednica nosilac kateheze. Ona je prva odgovorna za "projekt odgoja u vjeri", počevši od starijih osoba do djece predškolske dobi.¹⁸

2. Potreba izgrađivanja župnoga zajedništva čiji se temelji nalaze u obitelji

Nas ovdje posebno zanima župna zajednica u kojoj se ostvaruje zajedništvo, slavljenje Boga, služenje i svjedočenje. Čini mi se da je od izrazite važnosti za prenošenje vjere kako sâm župnik shvaća i(li) doživljava župnu zajednicu te koji cilj ima pred sobom u svojem pastoralnom djelovanju. Cilj izgrađivanja župnog zajedništva trebao bi pomoći današnjem čovjeku steći iskustvo vjere i iskustvo Božje blizine. »Koncilska ekleziologija zajedništva...«, ističe dokument *Župna kateheza u obnovi župne zajednice* »...naglašava da je župno zajedništvo prije svega otajstvena stvarnost koja se živi u malim zajednicama, iz vjere u Krista.«¹⁹ Ako današnji čovjek može u svojoj župnoj zajednici doživjeti ono što nadilazi granice ovozemaljskoga,

16 Usp. isto.

17 IVAN PAVAO II., *Catechesi tradendae. Apostolska pobudnica Njegove Svetosti pape Ivana Pavla II. biskupima, svećenicima i vjernicima laicima cijele Crkve o vjerskoj pouci u naše vrijeme*, (16. X. 1979.), Glas Koncila, Zagreb, 1994., br. 26.

18 Usp. Milan ŠIMUNOVIĆ, Uloga župne zajednice u katehetskom pastoralu, 133.

19 Usp. ŽKOŽZ, br. 5.

takva je župa zasigurno odgovorila na svoje poslanje. Zajedništvo je danas od izrazite važnosti za pojedinca. Nezamisliva je kršćanska vjera bez zajednice. S pravom neki autori naglašavaju važnost župne zajednice te ističu: »Kršćanstvo je vjera Crkve, a Crkva je zajednica vjernika. Kršćanska vjera svoj puni izričaj živi kroz iskustvo vjere u zajednici. Mjesto gdje se na najintenzivniji način ostvaruje i živi Crkva jest župna zajednica. Zato je (ne)sudjelovanje u životu zajednice jedan od važnih pokazatelja identifikacije s Crkvom.«²⁰ Župna pak zajednica mora biti »otvorena prema različitim oblicima zajedništva, valorizirajući potonje kao važan doprinos prema smjeru novoga poimanja župne zajednice«,²¹ ističe dokument *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*. Dokument prenosi riječi kardinala Ratzingera, a što je, čini se bitno za cjelokupno katehetsko poslanje župe: »Međusobno približavanje ljudi morat će se učiti, ali ono će ipak biti pravo obogaćenje Crkve. Kao što je to bilo skoro uvijek u povijesti, tako će i sada biti skupina koje će svojom karizmom ili osobnom karizmom nekoga svojega člana držati na okupu tu duhovnu zajednicu.«²²

Neki autori naglašavaju potrebu novog lica župne zajednice u novom poimanju Crkve: »Nova župa treba da bude zajednica zajednica, skup svih vjerničkih krugova, zajednica vjernika svjedoka koji svoju vjeru žive i svjedoče i u privatnom i u javnom životu.«²³ Neki pastoralni djelatnici ističu potrebu temeljite obnove župnih zajednica: »Tradicionalne strukture odgoja i pastorala mogu još mnogo toga ponuditi našem društvu budu li se znale temeljito obnoviti. Te se strukture moraju znati oprijeti birokratskoj i omasovljavajućoj dinamici prema kojoj ih potiče aktualno društvo kako bi prvenstveno promicale pažnju prema osobama i međusobnim odnosima, prema dijalogu i susretu naraštaja, prema sudjelovanju i radu u skupini itd... Moraju promicati uistinu cjelovit odgojni program, koji vodi računa

20 Valentina Blaženka MANDARIĆ, *Religiozni identitet zagrebačkih adolescenata*, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar u suradnji s Katoličkim bogoslovnim fakultetom, Zagreb, 2000., 122.

21 ŽKOŽZ, br. 11.

22 *Isto*.

23 Žarko RELOTA, Novo lice župne zajednice u novom poimanju Crkve, u : *Kateheza*, 23 (2001.), 4, 396.

o svim dimenzijama ljudske osobe, a ne samo o onima koje su neposredno korisne i unosne za proizvodnju i potrošnju.«²⁴

Župne zajednice ne smiju se zatvarati unutar sebe nego, naprotiv, trebaju biti mjesto istinskog poštovanja i prijateljstva. U protivnom, neće moći ostvariti svoju prvenstvenu zadaću prenošenja vjere idućim naraštajima. Od osobite je važnosti da naše župne zajednice budu žive i aktivne, otvorene za sve.²⁵ Izgrađivanju župnog zajedništva pridonijet će i razna „zdrava“ kršćanska iskustva. Potrebno je u našim župnim zajednicama poticati i podržavati katehetske djelatnosti: »Obnoviteljski utjecaj jačanja katehetske djelatnosti mogao bi biti neizmjeran ako se to djelo ne shvati u službi ponovne uspostave (restauracije) – koja je kao napast tim više moguća u vrijeme postupnog gubljenja utjecaja i društvene važnosti Crkve – nego radi promicanja i preoblikovanja, otvorenog stvaranju novih kršćanskih iskustava u današnjem svijetu. To je velik rizik, kao što je velik i izazov koji naše društvo stavlja pred kršćane. Sagledana u svojem najdubljem identitetu, katehetska služba predstavlja trenutak kojega se ne možemo odreći jer je temeljan za život Crkve. Kršćanske zajednice moraju toga biti svjesne da bi se osjetile potaknute u nastojanjima oko formacije i obnove.«²⁶ Župnici osobito moraju biti svjesni koncilске tvrdnje da »u izgrađivanju kršćanske zajednice prezbiteri nikada nisu u službi neke ideologije ili neke ljudske stranke, nego kao glasnici evanđelja i pastiri Crkve svoj napor ulažu u duhovni rast Kristova Tijela.«²⁷ Tek kad će se župno zajedništvo temeljiti na međusobnom poštivanju, prijateljstvu, a posebice na suradnji svih članova, naše će župne zajednice moći odgovoriti na sve izazove današnjega vremena, a prenošenje vjere i njezin trajan odgoj bit će „vrijedan polog“ za novo lice Crkve.

24 Marijan GRADINŠČAK, Odgoj u vjeri, mladi i župna zajednica, u: *Kateheza*, 21 (1999.), 1, 56.

25 Usp. ŽKOŽZ, br. 11.

26 Emilio ALBERICH, *Crkvena kateheza, Rasprava o fundamentalnoj katehatici*, Katehetski salezijski centar, Zagreb, 1999., 55.

27 DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dekret o službi i životu prezbitera Presbyterorum ordinis* (7. XII. 1965.), br. 6, u: Dokumenti, VII. popravljeno i dopunjeno izdanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008. (dalje: PO).

3. Uloga župnika u prenošenju vjere

Župnik je na poseban način biskupov suradnik te je odgovoran za pastoralno djelovanje u župi koju mu je biskup povjerio. U temelju su župničkoga poslanja službe naučavanja, posvećivanja i upravljanja u župnoj zajednici u kojoj je župnik vlastiti pastir.²⁸ Sigurno ćete se složiti sa mnom da uspješnost prenošenja vjere iz perspektive župnika ovisi o stupnju odgovornosti i savjesnosti kojima župnik ostvaruje povjerene mu službe nastojeći graditi župno zajedništvo.

Drugi vatikanski koncil u dekretu *Christus Dominus*, koji govori o pastirskoj službi biskupa, ističe sljedeće: »u ispunjavanju pastirske službe župnici neka prije svega nastoje upoznati svoje stado. A budući da su služitelji svih ovaca, neka promiču rast kršćanskog života kod pojedinih vjernika, u obiteljima, u udrugama koje se posebno predaju apostolatu i u čitavoj župnoj zajednici.«²⁹ U poglavlju o prezbiterima, službenicima riječi Božje, maloprije spomenutog dekreta, Drugi vatikanski koncil govori kako »prezbiteri kao suradnici biskupa u prvom redu imaju dužnost da svima navješćuju Božje evanđelje te tako utemeljuju i uvećavaju Božji narod izvršujući Gospodnji nalog: "Idite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju" (Mk 16, 15). Spasonosnom se riječju, naime, pobuđuje vjera u srcu onih koji ne vjeruju. Po toj vjeri započinje i raste zajednica vjernika, u skladu s onom Apostolovom: "Vjera je iz slušanja, slušanje pak po riječi Kristovoj" (Rim 10, 17). Prezbiteri su, dakle, dužni sa svima dijeliti istinu evanđelja, koju u Gospodinu uživaju. Bilo, dakle, da narode svojim uzornim životom među njima navode da slave Boga bilo da onima koji ne vjeruju otvorenim propovijedanjem naviještaju Kristovo otajstvo, bilo da podučavaju u kršćanskoj katehezi ili tumače crkveni nauk, bilo da nastoje pitanja svojega vremena obrađivati u Kristovu svjetlu, uvijek im je dužnost naučavati ne svoju mudrost, nego Božju riječ i sve uporno pozivati na obraćenje i svetost.«³⁰

28 Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dekret o pastirskoj službi biskupa u Crkvi Christus Dominus*, (28. X. 1965.), br. 30, u: Dokumenti, VII. popravljeno i dopunjeno izdanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008.

29 *Isto*.

30 PO, br. 4.

Župnik, obavljajući svoju trostruku službu, gradi župno zajedništvo i pomaže osvješćivanju i rastu krsnoga svećeništva svojih župljana. Temeljne smjernice o ulozi svećenika, a onda posebice župnika, u prenošenju vjere dao je *Opći direktorij za katehezu* pod nazivom *Svećenici – pastiri i odgojitelji kršćanske zajednice*. Pozivajući se na važne crkvene dokumente u tom se Direktoriju ističe: »Zadaća koja je vlastita svećeniku u katehetskoj zadaći proizlazi iz sakramenta reda koji je primio. Sakramentom reda svećenici se snagom pomazanja Duha Svetoga suobličuju Kristu svećeniku kao poslužitelji Glave za izgradnju i stvaranje cijeloga Tijela koje je Crkva, kao suradnici biskupskoga reda. Zbog toga ontološkog suobličavanja s Kristom, svećenička je služba poslanje koje oblikuje zajednicu, koordinira i daje snagu ostalim poslanjima i milosnim darovima. U odnosu na katehezu, sakrament reda svećenike čini 'odgojiteljima u vjeri'. Oni se, dakle, zauzimaju kako bi se vjernici zajednice prikladno formirali i došli do kršćanske zrelosti. Svjesni, s druge strane, da je njihovo 'ministerijalno svećeništvo' na službu 'sveopćeg svećeništva vjernika', svećenici potiču poziv i rad kateheta pomažući u ostvarenju zadaće koja izvire iz krštenja i vrši se snagom poslanja koje im Crkva povjerava. Svećenici na taj način ostvaruju preporuku Drugoga vatikanskoga sabora koji od njih zahtijeva da priznaju i promiču dostojanstvo vjernika laika i osobitu ulogu koja im pripada u poslanju Crkve.«³¹

Prenošenje vjere idućim naraštajima tema je svakodnevnog župnikova rada, štoviše, to je hitna potreba svake župne zajednice. Župnik, kao prvi prenositelj vjere i odgojitelj u vjeri, uvijek je iznova pozvan pronalaziti nove putove i načine prenošenja vjere idućim i sadašnjim naraštajima. U dokumentima Drugoga vatikanskoga koncila u poglavlju o prezbiterima, odgojiteljima Božjega naroda govori se o važnosti odgajanja ljudi kako bi postigli kršćansku zrelost. Za ovu je zadaću uloga župnika velika i nezamjenjiva: »Zato svećenicima kao odgojiteljima u vjeri pripada da se sami ili po drugima skrbe kako bi pojedini vjernici u Duhu Svetom bili dovedeni do toga da oblikuju svoj vlastiti poziv prema evanđelju, za iskrenu i djelotvornu

31 Usp. ODK, br. 224.

ljubav i za slobodu kojom nas je Krist oslobodio. Mala će korist biti od ceremonija, makar i lijepih, ili od udruga, pa bile one i cvatuće, ne bude li sve to služilo odgajanju ljudi da postignu kršćansku zrelost. U promicanju te zrelosti bit će im na pomoći prezbiteri, kako bi mogli uočiti što same stvari iziskuju i što je Božja volja u velikim i u malim događajima. Neka kršćani također budu poučeni da ne žive samo za sebe, nego da kako je svatko milost primio, tako je drugome prema zahtjevima novoga Zakona ljubavi dalje predaje; na taj kršćanski način svi izvršuju svoje dužnosti u ljudskoj zajednici.«³²

Uvjeren sam da je jedan od primarnih puteva prenošenja vjere iz perspektive župnika upravo stvaranje uvjeta za brojna iskustva druženja i zajedništva koja stvaraju čvrste prijateljske veze među ljudima. Naravno da se nešto takvo ne može stvoriti preko noći, ali s vremenom je moguće. Prema *Općem direktoriju za katehezu*,³³ svećenik bi, posebice župnik, trebao buditi smisao za zajedničku odgovornost prema katehezi kao zadaći koja zahvaća sve te priznavati i poštivati katehete i njihovo poslanje u kršćanskoj zajednici. Župnik bi trebao voditi brigu o temeljnoj impostaciji kateheze i njezinu prikladnom programiranju, oslanjajući se na aktivno sudjelovanje samih kateheta i pazeći da bude 'dobro sastavljena i dobro usmjerena.' Treća župnikova zadaća odnosila bi se na poticanje i odabir zvanja za katehetsku službu. Kao kateheta samih kateheta mora paziti na njihovu formaciju posvećujući toj zadaći najveću moguću skrb. Nadalje, župnik bi trebao voditi računa o uključivanju katehetskog djelovanja u projekt evangelizacije zajednice i napose voditi brigu o vezi između kateheze, sakramenata i liturgije. Naposljetku, župnik mora jamčiti povezanost kateheze zajednice s pastoralnim biskupijskim planovima pomažući katehetama da budu aktivni suradnici zajedničkoga biskupijskoga plana. Važno je ovdje istaknuti činjenicu kako »iskustvo potvrđuje da kakvoća kateheze neke zajednice najvećim dijelom ovisi o prisutnosti i djelovanju svećenika.«³⁴

Tvrdim da se danas mnogi vjernici koji su doživjeli iskustvo vjere i Boga u svojem životu žele na određeni način uključiti u

32 PO, br. 6.

33 Usp. ODK, br. 225.

34 *Isto.*

život svoje župe i pridonijeti izgradnji župnoga zajedništva. Ako je župnik otvoren za suradnju, rezultata, tj. plodova neće nedostajati. Župnik će, nadalje, zasigurno uspjeti prenositi vjeru idućim naraštajima ukoliko stvori prostora u svojoj župi za kvalitetne i duhovno-obogaćujuće molitvene sadržaje. Svakako da proces prenošenja vjere dovodi do osobnog obraćenja. Stoga je jedna od nezaobilaznih zadaća župnika, nakon što je došlo do osobnog obraćenja, pomoći svojim župljanima u sudjelovanju i uključivanju u crkveni život svoje župne zajednice. Stoga neki primjećuju da u istinski kršćanskoj zajednici, u kojoj vladaju zdravi međuljudski odnosi i solidarnost, osobe dijele temeljne pretpostavke koje nadahnjuju cjelokupno pastoralno djelovanje: uvjerenje da bez obraćenja ne postoji ni istinski kršćanski život ni istinska kršćanska zajednica, bez obzira na to što može savršeno funkcionirati pravni aparat i liturgijsko-sakramentalna praksa. Između početnog obraćenja i potpunog sudjelovanja u crkvenom životu potrebno je dugo razdoblje budući da se nikad u cijelosti ne može dovršiti put do zrelosti vjere.³⁵

Umjesto zaključka

Ispravne postavke pastorala i evangelizacijsko-katehetskog djelovanja naše Crkve omogućit će „obrat“ u pastoralnoj i evangelizacijsko-katehetskoj „slici“ situacije u kojoj se nalazi naša Crkva. Kateheza, posebice katehetski susreti koji uvažavaju suvremena metodičko-didaktička dostignuća u stanju su dovesti pojedinca do zrelosti vjere, a samim time i do njegova sudjelovanja u aktivnijem crkvenom i društvenom životu. Ključna je osoba za pokretanje takvih katehetskih susreta, koji su nam danas potrebni i više nego ikada, svakako župnik. Kada bi svaki župnik Crkve u Hrvata sa srcem prihvatio svoje katehetske odgovornosti, uvjereni smo da bi naše župne zajednice „zasjale“ novim svjetlom koje je i više nego potrebno u današnje vrijeme. Katehetski susreti trebali bi pomoći svim dobnim skupinama da ih zahvati Božja riječ, najprije njihov razum, potom srce te, naposljetku, sposobnosti koje se pretaču u djelovanje. U no-

³⁵ Usp. Valentina B. MANDARIĆ, *Mladi, integrirani i(li) marginalizirani*, Glas Koncila, Zagreb, 2009., 213.

vije vrijeme počelo se govoriti i pisati o prvenstvenoj zadaći Crkve, što je dobar znak za katehezu, međutim, pred nama su velika „polja“ koja čekaju „oranje“ i „sijanje“ ukoliko uzmemo u obzir temeljne postavke pastoralna i evangelizacijsko-katehetskog djelovanja. Privilegirano mjesto katehetskog djelovanja je, nakon obiteljske vjerske formacije, župna zajednica. Župa i škola, prema modelu supsidijarnosti, pripomažu roditeljima u vjerskom odgoju njihove djece, pri čemu nikako ne mogu preuzeti ulogu koju imaju roditelji. Župna je zajednica subjekt katehetskih nastojanja, a župnikova je uloga nezamjenjiva, bilo kao pokretača bilo kao nositelja katehetskih susreta. Izgrađivanje župnog zajedništva, na čelu sa župnikom, u suradnji sa što većim brojem članova župne zajednice svih dobnih skupina, temeljni je imperativ svakog pastoralnog i evangelizacijsko-katehetskog gibanja i djelovanja.

THE TRANSMISSION OF FAITH FROM THE PERSPECTIVE OF A PARISH PRIEST

Summary

The article discusses the primacy of the catechesis, stressing the urgent need for all catechetical impulses important for the edification of the parish community as well for the edification of the individual personal faith. Catechetical meetings, as a constitutive part of the catecheses are a privileged place for the permanent formation in faith of all members of the parish community. The parish community should be a place of mutual respect and affirmation of all members, a place of friendly relationships and meetings. Such a community is apt to answer the contemporary challenges. Through the care for the edification of family communion, the parish catechesis bears its fruits. Family communion is fundamental for the parish communion. The privileged group for the catechetical formation are the parents of children preparing for the sacraments of first communion and confirmation. The transmission of faith in the family is the basic question, of key importance for our pastoral ministry. The parish priest is the first and the main promoter of all catechetical initiatives in the parish. The transmission of faith should encompass all the generations. The school and the parish can not replace the parents in the religious formation of their children. According to the principle of subsidiarity, the school and the parish community can only help the parents in the religious education of their children. The parish priest should promote the consciousness of the responsibility of the parish community, especially of the responsibility of the parents in the transmission of faith to the next generations.

Key words: catechesis, catechetical meetings, parish communion, parish priest, transmission of faith.

